

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Pred šeststo leti.

Prav dostojno je dežela v maju proslavila šeststoletnico, odkar je prišla pod oblast Habsburžanov. Dne 5. maja leta 1335 se je Koroška združila s tedanjimi habsburškimi vojvodinami Avstrijo in Štajersko ter postala s temi vred začetek poznejše tako mogočne monarhije. Ta zgodovinsko velepomembni dogodek pred šeststo leti je bil letos povod številnim proslavam v šolah in drugod, spomnili so se ga listi z obširnimi članki, z oficijelne deželne proslave pa je deželni glavar Hülgerth obnovil zveznemu prezidentu Miklasu zapri-sego zvestobe, nakar mu je prezident odgovoril z željo, naj bi bila bodočnost Koroške, ki deli z ostalo Avstrijo že šeststoletno usodo, prav srečna in mirna.

Za nas koroške Slovence je letošnja šeststoletnica še posebno pomembna. Dva meseca po priključitvi Koroške k habsburški Avstriji, dne 2. julija 1335, je bil habsburški Oton Veseli na gosposvetskem polju slovesno ustoličen za koroškega vojvodo. Starodavni narodni običaj je namreč tedaj bil, da je sprejel vsakokratni koroški vojvoda svojo oblast v posebnem obredu iz rok ljudstva samega. Še značilnejši, kot ta izraziti kos narodne demokracije pa je drugo zgodovinsko dejstvo, da se je obred ustoličenja vršil v slovenskem jeziku.

Slovesnost se je vršila na ta-le način: Svobodni kmet je sedel na takozvani knežji kamen, ki je stal v bližini Krnskega gradu, okoli njega pa so se zbrale množice ljudstva pričakujoč novega vojvodo. Ta je prišel slavnostno oblečen, a preden se je približal knežjemu kamnu, je moral sleči praznično obleko in jo nadomestiti s kmetiško. V levici je držal palico, z desnico pa je vodil na vrvi lisastega vola in lisasto kobilo. Ko je svobodni kmet na knežjem kamnu zagledal bližajočega se vojvodo, se je obrnil proti narodu in ga vprašal v slovenskem jeziku: „Kdo je tisti, ki se približuje?“ — Ljudstvo mu je odgovorilo: „Deželni knez je!“ — Kmet je vprašal dalje: „Ali je pravičen sodnik? Ali mu je mar domovine? Ali je svobodnega stanu? Ali je čestilec in varuh prave vere?“ — Ljudstvo je odgovorilo: „Je in bo vedno.“ — Spet vpraša kmet-svobodnjak: „S kakšno pravico me more pregnati z mojega sedeža?“ — Odgovor ljudstva se je glasil: „Odkupi ti ga s šestdesetimi vinarji, z lisastima živalima in z obleko, ki jo ima na sebi, tvojo hišo pa oprosti davkov.“ — Kmet je nato rahlo udaril vojvodo po licu, opominjajoč ga, naj bo pravičen sodnik, potem pa je vzela živali in se umaknil s kamna. Zdaj je sedel na knežji kamen vojvoda in mahnil z mečem proti vsem štirim stranem sveta ter obljubil, da hoče biti ljudstvu pravičen sodnik. Medtem je prinesel kmet v klobuku čiste vode, vojvoda je izpil iz klobuka požirek v znak, da se bo zadovoljeval s tem, kar mu bo donajala domača zemlja. Po ustoličenju je odšel novi vojvoda v starodavno gosposvetsko cerkev, spremljalo ga je ljudstvo s prepevanjem narodnih pesmi. Po slovesni sv. maši se je vojvoda preoblekel v knežje oblačilo in po slovesnem obredu odšel s spremstvom k vojvodskemu prestolu, kjer je potrjeval stare pravice, podeljeval nove in razsojal prepire.

O ustoličenju Habsburžana Otona dne 2. julija 1335 poroča znameniti zgodovinar Ivan, tedanji opat vetrinjskega samostana pri Celovcu, v svoji knjigi „Liber certarum historianum“ (Knjiga zanesljivih zgodovinskih dogodkov) v latinskem jeziku tole: Rusticus autem super lapidem sedens Slavice proclamavit: „Quis est iste, qui progreditur sic incidens?“ (Na kamnu pa je sedel kmet in je zaklical slovensko: „Kdo je oni, ki prihaja?“). Opat Ivan še dostavlja, da se je celotni obred ustoličenja vojvode Otona zdel njegovemu dunajskemu spremstvu nekam smešen, vojvoda pa se je običaju naroda radevolje uklonil. — Pri zgo-

dovinarju Megiserju beremo istotako o ustoličenju sledeče: „So findet man in den uralten Freiheiten, das ein Hertzog in Kärndten in windischer Sprach investiert und eingesetzt worden und das ein Fürst, wen er bey einem Römischen Kayser und dem gantzen Reich angeklagt wurde, dass er sich vor demselben nicht anders als in windischer Sprach verantworten schuldig war.“ — In kronist Janez Unrest, župnik na Dholici, piše: Von aller her haben alle hertzen von Kerndten die Freiheit gehabt, wann sy vor ainen römischen khayser oder kunig verklagt sind worden, oder angesprochen, so haben sie sich in windischer sprach verantwort; darum das Kerndten ein recht windisch Land ist!“

Interesi države in nemških manjšin tirjajo!

Nemški narod ima največ svojih drobcev — narodnih manjšin — v inozemstvu in je manjšinsko vprašanje predvsem nemško vprašanje. V veliki večini položaj teh manjšin nikakor ni zavirljiv in preznačilno je, da imajo Nemci le še v Čehoslovaški in Jugoslaviji svoje politično zastopstvo in neovirano kulturno svobodo. Na Južnem Tirolskem ni več urada in mesta, kjer bi bili zastopani interesi tamošnje manjšine. Zavezniški Ogrji so pustili pri zadnjih volitvah 600.000 Nemcev brez zastopstva in pritožbe nemške manjšine vsled krivičnega postopanja so segle celo že do Zveze narodov. Enako stojijo sedmograški Nemci v Rumuniji, ki so danes brez vseh političnih pravic in zastopstva. Tudi nova ustava Poljske ne predvideva nikakega zastopstva za pol-drugi milijon Nemcev.

Omeniti je treba, da so na tem žalostnem položaju krive v gotovi meri nemške manjšine same, v kolikor so se namreč navzele hitlerjanskega nacionalističnega duha. Kljub prelepi plemenski teoriji o narodnosti se je narodni socializem izkazal za manjšine kot skrajno nevarno, ja, naravnost pogubonosno. Koder med nemškimi manjšinami prevladujejo imperialistični hitlerjanski vplivi, so vsepovsod posledice le-te, da vršijo državne oblasti nad manjšinskimi organizacijami podvojeno nadzorstvo in da ni nikakega govora o končni ureditvi odnošajev države do manjšin.

Tem večje važnosti je zato za manjšinsko vprašanje, da se ga loti Avstrija

s krščansko-nemškega stališča. Tega se državni voditelji tudi dobro zavedajo. Zdi se pa, da le premnogi podcenjujejo potrebo ureditve manjšinskih zadev na avstrijskem ozemlju. In mnogi prelahkoverno trdijo, kako pravično je nekoč stara monarhija reševala narodnostna vprašanja. Ni nikakor slučaj, če danes v Avstriji ureditev dobrega sožitja narodov ni lahka zadeva, četudi gre samo za borih 300 tisoč Nemcev. To so izrodki narodnostne politike stare monarhije. Kako je le-ta postopala z nenemškimi narodi, dobro označi dejstvo, da je n. pr. na Koroškem tretjina slovenskega rodu raznarodovana v toliki meri, da zavzema napram slovenstvu že naravnost sovražno stališče. Položaj slovenske manjšine na Koroškem je tak, da je poleg dobre vladne volje za ureditev narodnostnega vprašanja potrebno tudi vladno neposredno sodelovanje — če treba — preko volje krogov v deželi.

Zeleti bi bilo, da bi nova Avstrija v lastnem interesu in v interesu 15 milijonov Nemcev v inozemstvu bolje spoznala svoje narodnostno poslanstvo kot nekoč stara monarhija. Monarhija se je razbila ob nemoči vladarja in vlade, ki sta se ponajveč omejila na svojo dobro voljo za reševanje vprašanja sožitja narodov, izvedbo in dejstva pa prepustila nemškemu nacionalizmu. Njegova velika zasluga je, da se je končno monarhija razsula in je razpadla. Na sedanji avstrijski vladi je, da dobri volji sledijo končno že dejstva, če naj je bodočnost naše države zajamčena in nemštvu v inozemstvu moralno pomagano.

Zasebni nemški pouk v Južni Tirolski. Bocenski prefekt je izdal ukrep, po katerem bo v jeseni v bocenski provinci uvedeno zasebno poučevanje nemščine za šoloobvezne otroke. Tečajji bodo upeljani v vseh občinah in bodo v njih poučevali od države imenovani in plačani učitelji. Fašistični kulturni zavod bo skrbel za učne knjige, za učne načrte ter za redno nadzorstvo tečajev. V te svrhe mu bo pridani poseben odsek za zasebni nemški pouk. Vse stroške krije država. Tečajji se pričnejo s 1. novembrom in končajo koncem junija. — In pri nas? Sicer je dovoljen zasebni pouk slovenščine za šoloobvezne otroke — toda dovoljen le brez učnega načrta in brez učnih knjig; in je brez državnega ali deželnega prispevka. Sicer pa bi bilo nesmiselno in brezpredmetno, da bi pri nas država podpirala zasebni pouk slovenščine, dokler na drugi strani v javnih šolah podpira raznarodovanje ter pripušča, da nacionalno nemško učiteljstvo ubija v otroku sleherni čut pripadnosti k slovenskemu narodu in kulturi.

Volitve na Čehoslovaškem so se vršile minulo nedeljo. Ob zaključku lista doznavamo sledeč izid: Položaj čeških in slovaških strank je ostal bistveno neizpremenjen. Nekoliko je napredovala radikalno-protinemška stranka Kramarevih fašistov. Sudetski Nemci so v veliki večini volili Sudetsko-nemško domovinsko stranko in bodo torej odslej nastopali enotneje, dočim so bili prej razdeljeni na pet strank. Od 72 nemških mandatov si je domovinska stranka priborila nič manj kot 60 mandatov. Vlado pa bodo previdoma spet sestavile nacionalne češke stranke.

Kongres Panevropcejev na Dunaju. Na Dunaju se je v minulem tednu vršil panevropski kongres, ki je s svojim izbranim sporedom in številnimi pobudami k ozdravljenju Evrope vzbudil obilo pozornost v vsej evropski javnosti. Avstrijska vlada je kongres vsestransko podprla, na njem sta govorila kancler in finančni minister. Kancler je med drugim izpregovoril sledeče duhovite besede: „Samo obsedi umevno je, da se mora

vsak zavedati svoje narodnosti in svoje domovine. S tem pa nikakor ne nasprotuje duhu evropske družine. Mi moramo priznati objektivno pravico in priznati vsem narodom enake pravice. **Ni druga pravica za velike ali male, za močne ali slabe narode! Ponos vsakega naroda ne bodi pest ali sila, marveč vest in razum!** — Zastopstvo kongresa je sprejel tudi prezident Miklas in v nagovoru med drugim dejal: „V naši avstrijski zavesti je velika, univerzalna misel, iz katere edine more biti zgrajena vzajemna Evropa. Kdor torej napada Avstrijo in avstrijstvo, napada Evropo.“

Zadnja pot maršala Pilsudskega. Poljska je priredila svojemu velikemu sinu veličastno zadnjo pot. Nепrestano so se valile množice poljskega ljudstva v Varšavo. Došle so delegacije vseh evropskih in ostalih držav. Truplo velikega pokojnika so prepeljali nato v Krakov, kjer se je zbralo ogromno ljudstva. Med zvonjenjem vseh zvonov so krsto prenesli v dvorec poljskih kraljev, srce pokojnikovo pa počiva v najljubšem mestu rajnega maršala, Wilni, poleg matere. Predsednik Moscicki mu je ob mrtvaškem odru govoril v slovo med drugim besede: Ni nosil krone in njegova roka ni držala žezla, bil pa je kralj naših src in gospodar naše volje. Učil nas je, kako se brani čas, prebudil je v nas vero v naše lastne sile.

Francoz Laval v Moskvi. Francoski zunanji minister Laval je minuli teden obiskal Moskvo, da se s sovjetskimi politiki porazgovori o francosko-sovjetskem sodelovanju. Sovjeti so ministra in njegovo spremstvo sprejeli nadvse sijajno. Tako so mu razkazovali posebno vojaško moč Rusije. Vodili so ga med drugim na tajno svoje letališče, kjer je 3000 letal uprizorilo pred ministrom paradno velikega obsega. Posebno pozornost so vzbudili pri Francozih velika bombna letala, ki imajo posadko 40 mož in so opremljena s topovi in strojnimi kanji. Pri pogovorih so se zastopniki obeh držav zedinili, da podpirata sklep vzhodnega pakta in bosta zato povabila h pogovorom Nemčijo, Čehoslovaško in Poljsko. Vojaško zvezo med Francijo in Rusijo je Laval odklonil v obliki, kot jo je želela sovjetska Rusija. Francoski listi so prinašali svojim bralcem tudi splošne utise, ki jih je napravil sovjetski režim na njihove dopisnike. Tako povdarjajo listi, da sedanjí komunizem v Rusiji ni več to, kar si pod komunizmom predstavljamo na zahodu. Splošno je presenetila tudi javna Stalinaova izjava, da pozdravlja francosko oboroževanje. S tem današnji vodja komunizma priznava razne militarizme, ki so jih doslej komunisti dosledno zavračali. Ob povratku domov je Laval prisostvoval pogrebu poljskega maršala Pilsudskega.

Stalin priznava pomanjkljivost boljševizma. Nedavno je imel sovjetski diktator Stalin velik go-

vor, ki je vzbudil zanimanje tudi v ostalem svetu, ker je v njem Stalin priznal veliko senčno stran komunizma. Stalin je dejal namreč med drugim dobesedno: Kot dediščino stare Rusije smo prevzeli zaostalo, pol izstradano ljudstvo analfabetov, ki še ni poznalo skrivnosti modernega stroja. Naloga, ki smo si jo predvsem drugim stavili, je bila dvigniti deželno iz srednjeveškega stanja nevednosti neznanja na višino moderne industrije in motoriziranega poljedelstva. V ta namen smo krenili na pot industrializacije in podružabljenja življenja. Ko se nam je posrečilo, da smo se rešili pomanjkanja tehnike, smo pričeli čutiti novo pomanjkanje: in sicer ljudi, ki bi bili sposobni služiti strojem in jih uporabljati za tehnični napredek. Tehnika sama je mrtva, edino človek, ki vlada nad njo, more ustvarjati čudeže. Ko bi danes sovjeti imeli ljudi, ki razumejo tehniko, bi lahko proizvajali triin štirikrat več kot danes. Stari geslo: tehnika vse odloča, nima danes več veljave, kajti ljudje so tisti, ki vse odločajo. Človek je najdragocenejši material. — Stalin išče človeka in ga ne bo našel dotlej, da mu spet da svobodo duha in ustvarjanja. Človek je rojen za skupnost, vendar koristi skupnosti le oni, ki je v sebi izgrajen. Dokler bo komunizmu človek le stroj, ki prihaja in odhaja na delo in misli, da mu je dovolj, ako pri tem ne strada kruha, tako dolgo bo komunizmu nedostajal najdragocenejši material — človek.

Vročča tla v Abesiniji. Splošno prevladuje mnenje, da se je Italija v sporu z Abesinijo spustila že tako daleč, da skoro ne more več nazaj. Njene čete čakajo pripravljene na napad ob abesinski meji, iz Italije dohaja vedno nov vojaški material. Medtem se tudi Abesinija mrzlično pripravlja in je izvedla splošno mobilizacijo. V glavnem pa divja danes boj za ali proti vojni z Abesinijo v evropskih političnih krogih. Francija soglašá z Italijo, Anglija vztraja na mirni poravnavi spora med obema državama, Nemčija pa spretno izrablja razdvojenost evropskih velesil v abesinskem vprašanju. Vendar je upati, da po močnem grmenju tudi tokrat ne bo pogubne nevihte.

O verski šoli na Gradiščanskem.

Naslednje vrstice priobčujemo v prosti besedi iz aprilske številke mesečnika „Oesterreichische Pädagogische Warte“, glasila katoliškega učiteljstva. Vsem, ki se bavijo z zamotanim vprašanjem našega šolstva na Koroškem, bodi z vrsticami dana pobuda k razmišljenju o tovrstni njegovi rešitvi. Ob času prinesemo podrobnejšo razpravo o značaju gradiščanskih verskih šol. Op. ured.

Na Gradiščanskem je bila koncem minulega leta uvedena za vse otroke katoliških starišev takozvana konfesionalna ali verska šola. Omogočil jo je enoten nastop katoliških Hrvatov in Nemcev na Gradiščanskem in složnost krogov, ki jim je

poverjena mladinska vzgoja. Ljudstvo vseh občin, tudi onih, ki so dotlej imele državno šolo, se je odločilo za versko šolo ne iz kake duševne omejenosti ali sebičnosti, marveč iz razloga, da je vera najmerodajnejši činitelj vzgoje.

Gradiščanski deželni zbor je v decembru lanskega leta sprejel postavbo, glasom katere so verske občine (župnije) prevzele vodstvo in upravo vseh šol, razun v krajih s 15% drugoverci, kjer vodijo in upravljajo šole še nadalje politične občine. V Burgenlandu so se do tega meseca nahajale poleg že obstoječih verskih šol še takozvane državne šole (po vzorcu naših koroških šol), ki so bile z verskimi šolami često v več ali manj ostri tekmi. Tekmovanje državnih šol z verskimi je bilo tem lažji, ker je do izida nove postave kriila njihove osebne stroške (učiteljske plače) in stvarne stroške država, dočim je prispevala samo gotov delež k učiteljskim plačam verskih šol, ostali del za plače in vse stvarne izdatke pa so morale kriti verske občine. Nova postava sedaj urejuje, da krije dežela izdatke za učiteljske plače vseh — torej tudi verskih — šol, stvarne izdatke pa politična občina. Plačo veroučiteljev urejuje posebna postava. Na podlagi te postave je nato odredila cerkvena oblast, naj skličejo župniki šolske odbore (Schulstuhl). Tem odborem predseduje župnik, njegovi člani so še šolski vodja in ob večjem številu učnih moči še drug učitelj, nadalje člani Katoliške akcije s posebnim ozirom na katoliške stariše in pa zastopnik politične občine. Učitelje odslej ne imenuje več deželna vlada, marveč jih volijo člani šolskega odbora vsake občine...

Dosedanje izkušnje kažejo, da nadkriljuje verska šola v pogledu vzgojnega uspeha daleko državno šolo. Njena prva velika prednost je v tem, da združuje v pouku vero in življenje v celoto, vpliva neposredno na izoblikovanje otrokovega značaja in pospešuje njegovo socialno mišljenje. Druga velika prednost verskih šol pa zna biti v tem, da je zbog izrazito katoliškega značaja svojega vodstva visoko vzvišena nad izrodki one šolske vzgoje, ki ubija otrokov narodnostni čut in ga nasilno vodi v območje drugega naroda, kot se to dogaja že desetletja pri nas.

DOMAČE NOVICE

Ob duhovniških jubilejih.

Tudi v letošnjem letu je v slovenskem koroškem vinogradu Gospodovem vrsta duhovnikov-jubilantov. Tako praznujeta č. duh. svetnik župnik F. Malgaj na Otoku in dek. svetnik župnik V. Weiss v Žitari vasi svoj 40letni duhovniški jubilej, srebrno sv. mašo pa darujejo letos med drugimi č. g. župniki Ivan Starc v Hodišah, Jožef Stich

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(30. nadaljevanje.)

Nande je stal kakor vkopan v zemljo. Roke stisnjene v pesti, so mu drhtele, glavo je nagibal prežeče naprej. Oči so mu plamtele, slednji žarek iz njih je kričal in bodril:

„Stric, dajte ga! Poplašajte mu nesramnost, ničvrednežu!“

Roteč se in preklinjajoč, da bi se zrušila Trata ob tem prokletstvu pač v istem hipu, če bi ne imel Bog usmiljenja z njo zaradi pravničnih v nji je odšel Peter, ko je spoznal, da so brez uspeha vsi njegovi napadi in si ne mare umiriti po maščevanju vpijoče jeze, čez dvorišče v hišo.

Zavrelo, zašumelo je na Trati: med posli, v hlevih, v kuhinji, in med gospodo v nadstropju.

Ko je sedela družina pri večerji, se je pribilal iz nadstropja gospodar, vidno napit, zaripel v lica. S krvjo zalite oči so gledale nemirno in grozeče. Katra ga je videla iz kuhinje, ko je glasno stopal mimo, in se je prestrašila in je šla, nesrečo sluteč, za njim v družnisko sobo.

Tišina je zavladala v izbi, ko je stopil k mizi in je položil troje bankovcev in nekaj srebra pred Andreja.

„Je prav tako?“

Stisnjen, grozan je bil njegov glas, sikanje zmaj, ki se pripravlja, da ugrizne smrtonosno.

Andrej je komaj pogledal denar.

„Menda bo.“

„Greš lahko jutri ali dan po novem letu, kakor hočeš.“

„Matevž!“ je kriknila Katra. Sedla se je na klop ob peči in si je zakrila oči z rokami. A videla je vendar jasno: odhaja on, ki je dal vse življenje Trati, ki je Trati več nego gospodar sam. Kdo stopi na njegovo mesto, kdo?

Zato starkin obup, zato plašni vzkrik iz globokine srca.

„Grem takoj jutri.“

Tako miren je bil odgovor, da se je zavzel in zdrznil gospodar, mož iz železa. Resnično globoko je morala zadeti ta nehvaležnost, da se je mogel mož, navezan na Trato bolj nego sin na mater, odločiti tako naglo in mirno za ločitev.

„Ti, dekle, lahko ostaneš.“

Tedaj je vstal Andrej. Oči vseh so se vprle vanj, ko se je zravnal ob mizi kakor mladenič, vsem je zastal dih.

„Mešetar z dušami! Da bi mi posušila roka, ki je pestovala tebe, ti morilec nedolžnosti! To inaš!“

Po tleh je zažvenketal denar, kotalil se je na vse strani. Ne ena roka se ni zganila, da ga poišče in pobere, še Nandetova ne. Tratnik je odstopil za korak, drhteč v nemem gnevu. Pri peči je zaihtel star glas.

„O Trata, zapuščena, od Boga sojena in obsojena...“

Drugo jutro se je odpeljal Vendelin. Šel je za en dan še v obiske k soščolcu doli v trgu. Poslovil se je na kratko, nemirno in v zadregi. Niti pobožal ni sestic po mehkih, žametastih licih.

Še tesnejša senca, še večja žalost je legla na mladi srca.

Proti večeru se je napravil na pot Andrej z Jerico. Skrinje z obleko sta prenesla s Tonetom k Dolinarju, ki je obljubil, da jih pripelje dan po novem letu v hribe, na dom Jeričine matere.

Ves dan je drhtel nemir v očeh Jeričinih: tako nenadoma je prišlo vse in zaradi nje. Tiha skrb je sevala iz oči, strah skoro. Pred materjo? A stric pove, da je nedolžna. Pred prihodnostjo? Pred potjo, zavito v mrak in v temo, a določeno ji morda že ta dan, od vekomaj morda že? V nejasnih slutnjah je drhtela mlada duša, zbudena nenadoma in ne z nežno roko iz brezstrastnih mladostnih sanj.

Skrivna skrb je kljuvala tudi v srcu Andrejevem.

Čez petdeset let na Trati, o Andrej, in odhajaš zgnan in reven! Vse moči si dal Trati, vsa mladost je zakopana v nji, vsa kreпка moška doba je vsejana v njo. In kje boš žel sedaj na stara leta, siromak, izdelan in brez moči?

A tiho, toplo veselje je trepetalo v srcu starčevem navzlic vsi žalosti, stopajoči ob njem, govoreči mu bridke besede, puntarske besede zoper Trato in zoper Tratnika.

Ker glej, kaj mu hoče Trata, ko pa ima ob sebi biser, dragocenejši nego desetoro Poljan. Čist in neomadeževan vzame ta biser s Trate, nehvaležne in nevarne.

„Na moji vesti je bila, in čisto sem jo ohranil, kakoršno sem sprejel... Veseli se, o sestra, mati, skrbi polna.“

(Dalje sledi.)

Kathreiner

der gute Kneipp Malzkaffee.

Die preiswerte Qualitätsware!

Dravske banovine. Ta razstava bo pokazala sedemdesetletno delo na gasilskem polju v organizatoričnem kakor tudi tehničnem pogledu. Kot čujemo, se bo te razstave udeležilo tudi koroško deželno gasilsko in mnogo članov posameznih gasilskih društev. Obiskovalci velesojima imajo na jugoslovanskih železnicah 50%, na avstrijskih 25% popust. Vizume posreduje tudi uprava našega lista.

Vožnja na desni. S 15. junijem stopi v veljavo postava, ki predpisuje za Koroško in okraj Lienc na Tirolskem, del Solnograda in za Predarlško vožnjo na desni strani; v ostali Avstriji vozijo tudi nadalje na levi. Torej, vozniki kolesarji in pešci, pozor!

Bilo srečno! (Žitara vas.) Kdo ne pozna Bregarjevega Andreja iz Kota, tega veselega in humorja polnega godca, ki je že na tolikih svatovščinah in veselicah s svojimi burkami razveseljeval svate in goste? Veste, ta veseli godec je naenkrat postal resen in se dal oklicati s svojo nevesto, jo peljal pretekli pondeljek pred oltar in v veseli svatovščini si je dovolil, da so mu za spremembo drugi godci zaigrali v zabavo. — Pa še eden naših fantov se je naveličal samskega stanu in sicer Kuratov Jože iz Žitare vasi. Svoji izvoljenki Julki je dejal, naj gre z njim pred poročni oltar, da si obljubita večno zvestobo v zakonu. To je Julka storila in s svojimi svati sta se pridružila onim iz Kota in obhajala prav veselo svatovščino. Mi vsi želimo novoporočencem, da bi se tudi v bodoče spominjali, da je treba tudi kot zakonski drug biti zaveden in zvest član svojega naroda in spoštovati svoj materni jezik. Želimo še, da bi bilo življenje obeh mladih družinic srečno in veselo, kot je bila vesela svatovščina.

Obilo sreče mladim družinam! (Globasnica.) Minuli pondeljek smo Globasani po dolgem času imeli priliko obhajati dve veseli poroki, zvezani z veselo in prav živahno svatovščino pri Šoštarju. Posestnik pd. Jenšac v Večni vasi si je kot vдовec naveličal gospodarskega samevanja, pa si je izbral družico ter jo peljal pred oltar. Poroka se je vršila v podružnični cerkvi v Večni vasi, po cerkvenem opraviilu pa so se svatje odpeljali v Globasnico. Tepejev Miha na Čepičah se je podal po nevesto v Podjuno in si izbral pd. Štumfovo Nanco. Slednja rabi kot posestnica gospodarja, zato si je pa kar Miheja obdržala in mu obljubila, da mu bo zvesta vse življenje. Zadovoljnosti in tihe sreče želimo obema paroma!

Par iz Bilčova. V soboto 11. majnika smo imeli čast v naši vasi pozdraviti ljube goste iz Jugoslavije. Strokovni učitelji Slovenije so napravili izlet po Koroški in se ustavili tudi v našem kraju, kjer so si ogledali cerkev in našo vas. Občudovali so krasni razgled na Karavanke. Po kratkem odhodu so se odpeljali z lepim avtobusom „Ljubljana Express“ proti Celovcu. — Poročati moramo tudi žalostno novico. Na materinski dan pred drugo božjo službo smo spremljali k zadnjemu počitku Marijo Plavec, pd. Kordevovo Mojco, na pokopališču v Velinjo vas. Dolga vrsta ljudi, ki so šli s pogrebom, je pričala, da je bila rajna obče priljubljena in spoštovana. Dosegla je visoko starost skoraj 80 let. Naj počiva v božjem miru!

Drobiž: Prošnje za sprejem v kn. šk. Marijanašče je vložiti do 15. junija na kn. šk. ordinarijat ali na ravnateljstvo zavoda. — Prošnje za sprejem v pripravnico zasebnega učiteljišča celovških uršulink je vložiti do 25. junija na vodstvo zavoda. Sprejemni izpiti so 3. in 4. julija. — Dovočili so elektrifikacijo železnice v Visokih Turah. Otvoritvi obratovanja je v Malnici prisostvoval tudi zvezni predsednik Miklas, minister Stockinger in dež. glavnik Hülgerth. — Minuli pondeljek je bival v deželi gen. tajnik domovinske fronte polk. Adam. V Celovcu je imel pri Snadwurtu veliko zborovanje. — 25. julja bo v vsej državi dan žalovanja. V vseh večjih mestih se bodo brale maše-zadušnice, zvečer pa govornica na velikem dunajskem zborovanju kancler in vicekancler. — Tobačna režija bo poleg že izdanih novih cigaretnih vrst „Heimat“ in „Front“ izdala še nove vrste, da ustreže vsem okusom kadičev. — Neznaneč je vlomil v blagajno bistriškega kolodvora v Rožu ter odnesel

12 S. Hotel se je polastiti svote za plače, pa še ni bila došla. — Že znani divji lovec iz Malte Haslitzer, ki ima na vesti več desetih gamzov in celega jelena, je bil pred celovškim sodiščem obsojen na 6 mesecev težke ječe. — Bivši celovski odvetnik dr. Olbrich je bil vsled poneverbe obsojen pred prizivnim sodiščem na 6 mesecev težke ječe pogojno. — Upokojeni šolski vodja v Št. Štefanu na Zili V. Raunig je bil vsled poneverbe posojilničnega denarja. — 63.831 S — obsojem na 4 leta težke ječe. — 31 letni delavec Anton Kuess iz Hodiš je bil vsled tatvine in nevarne grožnje obsojen na 6 tednov težke ječe.

NAŠA PROSVETA

Jubilejna proslava izobr. društva v Žvabeku. Letos praznuje naše društvo svojo petindvajsetletnico. Praznično jo obhajamo dne 30. majnika (Vnebohod) ob 3. uri popoldne pri Luknarju v Žvabeku. Spored je prav pester: deklamacije, petje libuškega moškega zbora, govor o zgodovini društva, slavnostni govor č. dr. Zeichna in še igra „Dom“. V posebnem pa bomo počastili veleslužnega ustanovitelja našega društva. Vabimo h proslavi vso okolico. Posetite nas na društveni praznik v Žvabeku!

Glinje. (Materinski dan.) Prav pristrčno je počastila dne 12. maja „Narodna čitalnica“ svoje mamicice. Lepo število občinstva se je zbralo v Cingelčevi dvorani in pozorni smo sledili prireditvi. Ganljivi so bili številni prizori malih deklic in fantov, ki so prinesli v lepih in globokih besedah razne deklamacije. V ubranih melodijah so nastopili najprej moški, nato ženski in končno mešani zbor pod vodstvom domačega č. župnika. Č. g. Oraš je v globokih besedah razložil pomen materinskega dneva, kaj vse da smo dolžni našim mamicam in da je ravno mati pravi družinski steber. Prvič so nastopila glinjska dekleta v narodnem plesu, za kar so žela zasluženo priznanje. Končno je vzbudila precej sneha enodejanka „Čašica kave“; videlo se je, da je med temi mladenkami mnogo nadarjenosti za igre in bilo bi le želeti, da se oglasijo še večkrat.

Bilčovs. (Materinski dan.) Lep domač družinski praznik je bil materinski dan, ki smo ga obhajali zadnje nedelje. Dolga vrsta mater, mladih in starih, je zjutraj pristopila k mizi Gospodovi in tako nadvse primerno počastila svojo skupno mater, Kraljico majnika. Pa tudi mnogo otrok je sprejelo sv. obhajilo ter ga darovalo za svoje ljube mamicice s srčno željo, naj jim ljubi Bog povrne vso njihovo skrb zanje. Popoldne so bile matere povabljene k izvencerkveni slavnosti materinskega dne k Miklavžu. V lepah ubranih besedah so častili malčki svoje matere. Številne deklamacije so izzvenele v željo, naj častimo, ljubimo in se zahvaljujemo materam za njihovo neprestano žrtev in ljubezen v družinah. Sledili sta dve lepi otroški igri „Bratovska ljubezen“ in „Čista vest“, ki sta privabili med matere smeh in dobro voljo, razveselili pa tudi vse ostale. Dvorana je bila nabito polna. Končno je nastopil še g. Janko Ogris in v izbranih besedah razložil pomen materinskega dneva ter posebno povdaril, naj bi bile matere tudi matere tistim otrokom, katere usoda privede v službo v druge družine. Prava materinska ljubezen ima srce za vse, ki so pridruženi hišni družini. S petjem se je zaključila lepa slavnost.

„Lurška pastirica“ v Globasnici. Dne 5. majnika je tukajšnja Marijina družba uprizorila staro, pa vsikdar lepo igro o lurški pastirici. Dvorana pri Šoštarju je bila nabito polna in občinstvo je z burnim aplavzom pohvalilo vnete igralke. Vkljub zelo kratko odmerjenemu času so se dekleta potrudila, da so prav povoljno rešila svoje vloge. Najljubkejši so bili malčki angeljci, ki so nas kar očarali. Vidi se, da je v mladini še mnogo zdravega hrepenenja po izobrazbi duha in srca. Častitamo dekletom k uspehu, posebno pa neutrudljivemu režiserju in ga prosimo, naj se spet kmalu pokaže s kakšno igro na odru. — Za binško pondeljek pa pripravljajo izobraževalno društvo lepo ljudsko igro „Pri kapelici“. Vsebinska igra je tako lepa in privlačna, da bo vsakega vlekla s tajno silo, da si jo ogleda.

Št. Jakob v Rožu. (Materinski dan.) To vam je bila manifestacija ljudskega zdravja in spoštovanja do naših vrlih mamic! Po pozdravu, v katerem je naš domači g. kaplan v ganljivih besedah naglašal vzvišenost materinstva in veliki pomen materinskega dne, so nastopili vrli naši malčki in so poklonili svojim materam. Čutil si, da jim pri-

v Bilčovsu, Konrad Mente v Kotmari vasi in Karl Marašek v Domačalah.

Primerno in dostojno je, da se častitim jubilatovm zahvalimo za njihovo neutrudljivo večdesetletno delo v čast božjo in blagor ljudstva. Tudi s tega mesta naj jim izrečemo toplo zahvalo, izrečemo tako, da se v kratkih besedah spomnimo lepe in vzvišene naloge, ki jo vršijo med nami služabniki Gospodovi.

Takole govorijo naši stari o duhovnikih: Kot je življenje brez enostranskega cilja prazno in ne vredno, da se živi, tako sta fara in ljudstvo v fari brez duše in vsebine kot razkopljena čreda brez pastirja, če nimata duhovnika, dobrega duhovnika. Le če zamore ljudstvo sedmi dan v tednu praznovati kot Gospodov dan, dobro zaključuje minuli teden in dobro pričenja novo delo. Le če nad delom in trpljenjem ljudstva bdi duhovnik s svojo molitvijo in daritvijo, spremlja delo in trpljenje blagoslov od zgoraj. In če se na deželi veselimo in zabavamo, da lahko prisostvuje veselju in zabavi tudi domači dušni pastir, se veselimo in odahnamo res od srca. S prvim duhovnikovim blagoslovom pri krstu in z zadnjim duhovnikovim blagoslovom nad krsto se začena in končuje človeško življenje na zemlji.

Spet se danes zgrinjajo ljudska srca, utrujena ob tolikih razočaranjih v posvetnosti, okoli svojih duhovnikov, bolj kot kedaj prej danes hrepenijo po tolažbi in hrani iz posvečenih duhovnikovih rok. Oživlja in utrjuje se danes zrahlijana vez med svečenikom in narodom. Nam vsem je kot otrokom v dneh stiske in obupov, da danes iščemo očeta in tolažnika in mu zaupamo usodo svojo in svojih.

Naj bi bili še letošnji jubileji nam vsem opomin k hvaležnosti napram delavcem Gospodovim! Spoštujmo jih in ljubimo, dobro se zavedajmo one velike resnice: narod, ki svojih duhovnikov ne spoštuje, bo kaznovan tako, da jih izgubi in da izhira, smrtno zadet v srce. ok.

Žihpolje. (Cerkveni shod.) V nedeljo 26. t. m., to je na 5. nedeljo po velikih noči, se obhaja na Žihpoljah glavni letošnji cerkveni shod s sledečim sporedom: Na predvečer in v nedeljo od ½6. ure začeni priložnost za sv. spoved. Ob ½7. uri prva božja služba; ob 8. uri druga božja služba; ob 9. uri glavna pridiga, nato procesija z Najsvetejšim in slovesna sv. maša. Pop. ob četrt na tri kratka Marijina pridiga, pete Marijine litanije s sv. blagoslovom. Verniki od blizu in daleč, posebno Rožani, prav prisrčno vabljeni k Materi božji na sončne Žihpolje.

Sv. birma v Št. Jurju na Strmecu. Pa nas je že stiskala suša. Pa smo djali, če pride prevzv. škof deliti sv. birmo, pride tudi drugo vreme. Pa res, dan poprej, v sredo 8. majnika nam je Svetpeter poslal blag dežek, drugi dan pa škofa in sonce. Na meji naše fare, na Cvanckarci, je pozdravil prevzv. dr. Rohracherja prvi slavolok z napisom „Dobrodošli!“, pa žal le v nemškem jeziku. Pri cerkvi na Strmecu, odkoder je razgled po vsem našem slovenskem Koroškem, je pozdravil visokega gosta najprej domači župnik Teofil Hensel, nato pa naš šolski vodja Gabron in ena učenka. Zopet le nemško. Birmanih je bilo štiriinideset otrok. Slavnostno pridigo je imel gospod župnik Kuchler iz Kostanj. Po končanih cerkvenih opraviilih se je vršil slavnostni obed, katerega se je udeležilo petnajst duhovnikov, med drugimi tudi č. župnik Majrič iz Grabštanja, ki je bil prej na Strmecu. Knezoškofu dr. Hefterju so poslali lepo razglednico krasnega našega Strmea z verzi, ki jih je skoval v naglici župnik Hani izpod Pečnice: Iz Strmskih strmin — pošiljamo srčne pozdrave — Božji naj Sin — pokloni Vam dneve vse zdrave! — Prevzvišeni pomožni škof je obiskal nato tudi mater šentilskega župnika Petriča, katero je zadela kap in leži priklenjena na postelji. Podelil ji je škofovski blagoslov. Potem se je peljal še v vernberški grad, katerega so kupile usmiljenke z Holandskega. Sv. birma se bo še delila 2. junija v Beljaku, 3. jun. v Štebnu in 4. junija v Ločah.

15. ljubljanski velesojem od 1. do 11. junija t. l. bo bogato zaseden z vsemi proizvodi slovenske industrije in obrti. Posebno bogate bodo razstave pohištva, tekstilnih izdelkov, preprog, galanterije, usnja in usnjenih izdelkov, poljedelskih strojev in avtomobilov. V njegovem okvirju bo tudi razstava Zveze gospodinj pod naslovom „Žena in obrt“. Druge posebne razstave so: poučna razstava o domači volni in njeni uporabi, kjer se bo predvajalo tudi tkanje volnenih izdelkov. Nadalje razstava vrst in plemen malih živali, ki so posebne važnosti za naše ljudi. Letošnja posebnost pa bo gasilska razstava, ki jo priredi Gasilska zajednica

